משניות מבוארות מסכת חולין פרק ט

בין חיה בין בהמה, **עוף שאסור משום נבלה, יכול יהא אסור לבשל בחלב, תלמוד לומר בחלב אמו**, הינו בחלב אם, אסור לבשלם בחלב, **יצא עוף שאין לו חלב אם.** והינו דרבי יוסי סבור בשר וחלב דחיה אסור מראורייתא, לא קרבי עקיבא. ועוד יש נפקא מנה דלרבי עקיבא אסור לבשל בשר עוף בחלב מדרבנן, ורבי יוסי סבר, דשוף בחלב מתר לגמרי אפילו מדרבנן.

ה) קבת היינו חלב הנמצא קרוש בקבה של **נבלה, הרי זו אסורה** להנעמיד הגביבה, אף שהוא מין חלב. מקום אסור משום נבלה. **המעמיד** חלב כדי לעשות גביבה. **בעור של קבה כשרה,** אם **יש** בה בקבה **בונותו טעם** בחלב, דהינו אם אין ששים נגד העור, **הרי זו אסורה** משום בשר בחלב. אבל אם יש בהחלב ששים נגד עור הקבה, מתרת. ואף על פי שהוא מנעמיד, כיון שהעור עצמו של התר, ואין אסורו אלא מפני דבר אחר שנתערב בו, לא אמרינן ביה הכל הולך אחר המנעמיד. אבל אם הנעמיד הגביבה בעור קבת נבלה, אפילו אין בה כדי לתן טעם בחלב, אסור. דדבר המנעמיד אוסר בכל שהוא, שאסוקמה מחמת עצמה. בהמה **כשרה שיקבה מן הטרפה.**

קבתה אסורה, דחלב הכנוס בבהמה לאו בהמה מנעצא בה דינינו ליה, אלא הרי הוא כמנח בקערה, ודינו כמקום שבא משם, וכיון שיקבה מן הטרפה, אסורה. אבל **טרפה שיקבה מן הכשרה, קבתה מתרת. מפני שבטש** החלב **במעיה,** וכיון שיקבה מן הכשרה, דינו כחלב כשרה המתרת. ומפרש בגמרא דסיקא בתר חזדה שאינו ר' ישמעאל אין ר' יהושע, לפה אסרו גבינות העכו"ם, ואמר לו מפני שמעמידין בקבת נבלה, שאל לו אם כן גבי קבת קרבן עולה לפה מתרת, ותזר ואמר שגבינת העכו"ם אסורה מפני שמעמידין אותה בקבת בהמה עבודה זרה, אבל בקבת נבלה מתרת. ולכן בסיקא מתיר, ומה שאמר בריש לאסור, נשנית קדם חזדה. ומשנה כיון שנשנית לא חזה ממקומקמה. וקשה הגיעה מן הטרפה לרש"י גם אחר חזדה אסורה, כיון שחלב טרפה היא, ולהרמב"ם מתרת דפרשא בעלמא היא. **ו) חמר בחלב מבדם וחמר בדם מבחלב,** חמר **בחלב שהחלב** של קרבן **מועלין בו,** ואפילו בחלב קדשים קלים לאחר שנזרק דמן, דכתיב (ויקרא ג, טז) "כל חלב לה'", דהינו שקרבאים קדשי ה' לענין מעילה. **וחייבין עליו משום פגול ונותר וטמא,** אם אכלו בטמאה הגוף חיב שני חטאות, אחת משום חלב ואחת משום טמאה, **מה שאין כן בדם,** שהדם אין מועלין בו, דכתיב (שם יז, יא): "ואני נתתיו לכם על המזבח לכפר", לכפרה נתתיו ולא שימעול בו, ומשום פגול אינו חיב, דאין שיך פגול אלא בדבר שדבר אחר מתיר אותו, כגון בשר קדשים שהדם מתיר בלהנים בזריקתו, וכן עולה, שדמה מתירה לנזבחים. ומשום נותר וטמא נמי אין בו, דכתיב ביה תרי מעוטי, חד לטמאה וחד לותר, דבהאי קרא דכתיב "לכם" **מה בהמה, שהדם בהבמה וחייב עוף בין טמאים ובין טהורים, וחלב אינו נוהג אלא בבהמה טהורה בלבד,** דכתיב גבי חלב (שם ג, ה): "מן הבהמה אשר יקריב", דאינו אסור אלא בבהמה שראויה להקרבה.

פרק ט

בפרק זה חוזר התנא הקמא לענין דפרק ד' משנה ה, שאומר שם גבי שליא ואינו מטמא טמאת אכלין ולא טמאת נבלות, והפסיק באמצע בענינים אחרים. משום דתנוי שם משנה ה במתניתין מצא בן ט' חי טענו שחיטה, וחיב באותו ואינו אכל, תני דיני אותו ואת בנו, ואצב אותו ואת בנו דאיריר בשחיטה שאינה ראויה, תני כסוי הדם שבא אחר שחיטה. ואיריר דתני כסוי הדם שנוהג בחיה ועוף. תני

משניות מבוארות מסכת חולין פרק ט

ה קיבת כְּרִי וְשֵׁל נְבֵלָה, הֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה. הַמְּעַמִּיד בְּעוֹר שֶׁל קִבָּה כְּשֵׁרָה, אִם יֵשׁ בְּנוֹתוֹ טַעַם, הֲרֵי זוֹ אֲסוּרָה. כְּשֵׁרָה שֶׁיִּקְבָּה מִן הַטְּרֵפָה, קִבָּתָהּ אֲסוּרָה. טְרֵפָה שֶׁיִּקְבָּה מִן הַכְּשֵׁרָה, קִבָּתָהּ מֻתֶּרֶת, מִפְּנֵי שֶׁכָּבוּשׁ בְּמֵעֶיהָ: ו חֹמֶר בַּחֵלֶב מִבְּדָם, וְחֹמֶר בְּדָם מִבַּחֵלֶב. חֹמֶר בַּחֵלֶב, שֶׁהַחֵלֶב מוֹעֲלִין בּוֹ, וְחַיָּבִין עָלָיו מִשּׁוּם פִּגּוּל וְנוֹתָר וְטָמֵא. מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּדָם. וְחֹמֶר בְּדָם, שֶׁהַדָּם נוֹהֵג בְּהֵבְּהֵמָה וְחַיָּה וְעוֹף, בֵּין טְמֵאִים וּבֵין טְהוֹרִים, וְחֵלֶב אֵינוֹ נוֹהֵג אֶלָּא בְּבְהֵמָה טְהוֹרָה בִּלְבַד:

פרק ט א

א הָיעוּר, וְהַרְטֵב, וְהַנִּקְבָּה, וְהָאֲלֶל, וְהָעֲצֻמוֹת, וְהַגִּידִין, וְהַקְּרָנַיִם, וְהַטְּלָפַיִם, מִצְטָרְפִין לְטֻמְאַת מֵת אֲכָלִין, אֲבָל לֹא טֻמְאַת נְבֵלוֹת. כֵּיצַד? בּוֹ, הַשּׁוֹחֵט בְּהֵמָה טְמֵאָה לְנָכְרִי וּמִסְרְבָהּ, מִטַּמְּאָה טֻמְאַת אֲכָלִין. אֲבָל לֹא טֻמְאַת נְבֵלוֹת, עַד שֶׁתָּמוּת אוֹ עַד שֶׁיַּזִּיז אֶת רֹאשׁוֹ. רִבָּה לְטֻמְאַת אֲכָלִין מִמָּה שֶׁרִבָּה לְטֻמְאַת נְבֵלוֹת. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אַף הָאֵלֶל הַמְכֻנָּס, אִם יֵשׁ בּוֹ כְּזַיִת מִבְּמָקוֹם אֶחָד, חַיָּב עָלָיו: **ב** אֵלּוּ שְׁעוּרוֹתֵיהֶן כִּבְשָׂרָן, עוֹר הָאָדָם, וְעוֹר חֲזִיר שֶׁל יְשׁוּב. רַבִּי יוֹסֵי אוֹמֵר, אַף עוֹר חֲזִיר הַבָּר. וְעוֹר חִטּוֹטֶרֶת שֶׁל גֶּמֶל הָרָבָה, וְעוֹר הָרֹאשׁ שֶׁל עֵגֶל הָרָךְ.

כ"ז אייר

הדנינו כל זמן שהוא יונק, **ועור הפרסות,** דהינו עור שעל עצם השוק התחתונה שתוכיון בשעת הפקשת הבהמה, **ועור בית הבשת** במקום הרחם, **ועור השליל,** ולד שנמצא במעי הבהמה, **ועור שתחת האליה** מתחת מקום שאין שער **ועור מאזני שהוא** רך. **ועור האצבע** והכס **והלטאה והחמט. רבי יהודה אומר עור הלטאה בלחודא,** שעורה לאו דבקשה. **וכלן** כל אלו שאמרנו שהן עור בקשה. **מצטרפין** לטמאה, **שנבלן** אם יש בהם כזית **לעבודה,** דהינו שיטח אותן כדי לחלף בהן, שהוא מקצת עבודה, ונעשין עור ובטלו מתורת בשר **ונן שהוריין, חוץ מעור האדם** שהוא מטמא מדרבנן, אפילו עבדן, גורה שמא יעשה נעלים. עור אביו ואמו שטיחיו למטה לישב ולשכב עליהן. **רבי יוחנן בן נורי** אינו לחלק על הנא קמא שאומר שארבעה הן השמונה שרצים עוזן כבשר, והוא **אומר שמונה שרצים יש עוד להן אחד** מהן שאינו מטמא כבשר, ולענין שבת גם הנא קמא מודה שיש להן עור. יש כמה אפנים להשפטת העור מן הבהמה. המפשיט להשתמש בעור לשטיח על גבי המטה או לשלחן, או להשתמש עם העור עצמו לתלאכה, זאו עושה חתך לארך הבהמה ואחר כך מפשיט משני הצדדין. ויש שמפשיט לעשות ממנו חמה. הינו נאד של עור, להחזיק בו משקין או דבש, ואו צריך שיאשר העור בסול. הינו שיהא שלם בהקיפו. ויש בו שני אפנים אם שמתחיל מצד הצואר, או שמתחיל מצד הרגל של בהמה. **ג) המפשיט** העור **בהמה וחיה.** בין **בטהורה,** הינו שבבהמה טהורה והאדם **טמא, ובטמאה** שהבהמה המפשיט טהור. בין **בדקה ובגסה** אם הפשיטה **לשטיח** למטה ושלחן, **על כדי אחיזה** שהן שני טפחים, מטמאה אם נגע באותן שני טפחים, והאדם טמא מטמא הבשר. כל זמן שהאדם טמא הבשר נבלה. אם נגע באותן שתי טפחים הסמוכין לבשר, והבשר טמא, דהנה כאלו נגע בבשר. שהכל נחשב עדין המחבר, ואם הופשט יותר משני טפחים, האדם טהור. אף על פי שהוא טמאה. **וחלמות** הביצה, דינו בדקה שלא נגע בבשר. **ד) אותו שיש עליו בזית בשר** במקום אחד, אדם **המגוגו בציב היוצא ממנו,** חוטי בשר היוצא מאותו **ובשערה שבגוגו,** כגון אותו הבשר, **הרי זו טמאה** בציב בזית. כיון שבשערה הן כזית, ושער הוא שומר, דהיינו מנקב נגד הבשר, והשערה יוצר עד לבשר (לפי רש"י בדף ק"ט). **זיז עליו** אין עליו לא העור, **וכל חצאי זיתים, מטמא במשא,** שהרי נשא כזית בבלה, **ולא במגע,** דאי אפשר לגע בהן בחיה, ושתי גרעינות אינן מצטרפות, **דברי רבי שמעון.** **רבי עקיבא אומר לא** מטמא **במגע ולא במשא,** שהעור מבטלו דתמצוה.

ומודה רבי עקיבא בשני חצאי זיתים שהתחבן בקיסים והיסיון, שהוא טמא, אף על פי שאין כאן כזית מערה במקום אחד. **ומפני מה רבי עקיבא מטהר בעור,** לפי שעצם הבשר מבטלו. **ה) קולית המת** מערה במקום הרחם, **ועור בית הבשת** ועור הבית הבשת, **ועור הפרסות, ועור בית הבשת, ועור השליל, ועור האצבע, ועור שתחת האליה, ועור מאזני שהוא, הרי זו אסורה.** דבר יהודה אומר, **הלטאה בלחודא, וכל הבן בן נורי אומר שמונה שרצים יש להן עורות: ג המפשיט בבהמה ובחיה, בטהורה ובטמאה, בדקה ובגסה, לשטיח, כדי אחיזה. ולחמות, עד שיפשיט את החיה. המרגיל, כלו חבור לטמאה לטמא ולטמא. עור שעל הצוארון, רבי יוחנן בן נורי אומרים, חבור, עד שיפשיט את כלו: ד** עור שיש עליו בזית בשר, **המגוגו בציב היוצא ממנו, ובשערה שבגוגו, טמא. היו עליו כשני חצאי זיתים, מטמא במשא ולא במגע, דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר, לא במגע ולא במשא. ומודה רבי עקיבא בשני חצאי זיתים שהתחבן בקיסים והיסיון, שהוא טמא. ומפני מה רבי עקיבא מטהר בעור, מפני שקולית המת מבטלתו. ה קולית המת** בין **בקיסים והיסיון, אף** על פי שאין כאן כזית מערה במקום אחד. **ומפני מה רבי עקיבא מטהר בעור, מפני שקולית המת** בטלה. כל עצם חלול שיש בו מח קרוי קולית, ועצם כשעורה במת, מטמא במגע ובמשא. **רבי יהודה אומר** בעצם אדם. **וקולית המקדשים,** שהפגול בהנותר מטמאים את הידים מדרבנן, **וגזרו** גם על הבעלמא, **ולכן המוגע בהן בין תרומים בין נקובים טמא,** דעצם כשעורה מטמא בין שהוא בעצמות אדם. **קולית מקדש** אין עצמות מטמאים בנבלה, דכתיב (ויקרא יא, לט): "המגע בנבלתם", שגם בה כתיב (שם לח) "מנבלתם" ולא בעצמות, **המוגע בהן תרומים טהורים,** אף מלעמה במשא, וכל שכן בנגע, דאי אפשר לגע בחמץ שבפנים, ואם הם **נקובים, אפילו כל שהוא בחבור לבהכיס** בנקב חוט השערה, **מטמאין במגע, ומיירי** שיש בה כזית, **מנין שאף במשא** מטמאין, אקולית דנבלה קאי, **תלמוד לומר** (שם לט, מז): **"המוגע ובהנושא", את שבא לכלל מגע לא בא לכלל משא. בא לכלל משא, אבל לא בא לכלל מגע.** אבל שרץ אינו מטמא במשא. **ו) ביצת** השרץ בגון ביצת הצב **והלטאה והרחמנים המרקמת,** שנוצר בה אפרוח, **טהורה.** לפי שאי אפשר לגע בצאר אפרוח, שבפנים. **נקבה כל שהוא, טמאה,** ואף על פי שלא נגע בה, שהשומנו מוציא ומכניס טמאה בדבר שאפשר לגע. **עבבר שחציו בשר** ונוצר מעצמו מן האדמה, ואינו פרה ורבה, **וחציו אדמה,** כל זמן שלא נגמר, **המוגע בבשר טמא, והמוגע באדמה טהור. רבי יהודה אומר אף המוגע באדמה שנגעו בבשר טמא, ואף על פי שהוא עדין עפר,** כיון שפוסו להיות בשר מטמא בכשר. **ז) האיבר והבשר המדולדלין בבהמה,** כגון שחיטה ממנו איבר דהינו בשר גידים ועצמות, או נתלש ממנו בשר לבדו ועדין הן מערין בה במקצת, **מטמאין טמאת אכלין במקומן,** אם חשב בעליהן להאכילן לנכרי, דבי הן כאכל ומקבלין טמאה ומטמאין אחרים, **וצריכין הכשר,** שצריך שיבוא עליהן שם לאחר שנדלדל, כמו כל אכלים שאינם מטמאין עד שיוכשרו. **ושחיטה בהמה הכשרו** האבר והבשר **בדמיה** של הבהמה, ומטמאה טמאת אכלין, אבל בטהרו מלעמה משום איבר מן החי, על ידי שחיטת הבהמה, אף שאסורים באכילה משום "ובשר בשדה טרפה לא תאכלו" (שמות כב, ט). **דברי רבי מאיר. רבי שמעון אומר לא הכשרו,** כיון שאין שחיטה מצוה באכילה לאיבר, **מתה בהבהמה הבשר צריך הכשר,** דמיתה עושה נחבלת ונחבשה כאלו נפל האיבר, **ואינו עושה בבשר המדולדל.** ואינו נעשה נבלה במיתתה אלא כאלו פרש מחיים, ובשר הפורש מחיים, טהור. **ואינו מטמא משום איבר מן החי,** דרק האיבר בעצמו, אבל בשר הפורש ממנו, טהור, **ואינו מטמא משום אבר** מן **נבלה,** דאם יפרש בשר מן האיבר לא יטמא, אבל בנבלה גם בשר הפורש טמא. **דברי רבי מאיר. ורבי שמעון מטהר,** וקאי אריישא, דהינו אשר נקרע מעצמו, כיון שנכרי אסור לאכלו, שמזהזרין על איבר מן החי, דכתיב (ויקרא יא, לד): "מכל האכל

בשר מטמא בכשר. **ז) האיבר והבשר המדולדלין בבהמה,** כגון שחיטה ממנו איבר דהינו בשר גידים ועצמות, **וכל** שהן מחוברים בבהמה, **מטמאין טמאת אכלין במקומן,** אם חשב בעליהן לנכרי, דבי הן כאכל ומקבלין טמאה ומטמאין אחרים, **וצריכין הכשר,** שצריך שיבוא עליהן שם לאחר שנדלדל, כמו כל אכלים שאינם מטמאין עד שיוכשרו. **ושחיטה בהמה הכשרו** האבר **בדמיה** של הבהמה, ומטמאה טמאת אכלין, אבל בטהרו מלעמה משום איבר מן החי, על ידי שחיטת הבהמה, אף שאסורים באכילה משום "ובשר בשדה טרפה לא תאכלו" (שמות כב, ט). **דברי רבי מאיר. רבי שמעון אומר לא הכשרו,** כיון שאין שחיטה מצוה באכילה לאיבר, **מתה בהבהמה הבשר צריך הכשר,** דמיתה עושה נחבלת ונחבשה כאלו נפל האיבר, **ואינו עושה בבשר המדולדל.** ואינו נעשה נבלה במיתתה אלא כאלו פרש מחיים, ובשר הפורש מחיים, טהור. **ואינו מטמא משום איבר** מן **חי,** דרק האיבר בעצמו, אבל בשר הפורש ממנו, טהור, **ואינו מטמא משום אבר** מן **נבלה,** דאם יפרש בשר מן האיבר לא יטמא, אבל בנבלה גם בשר הפורש טמא. **דברי רבי מאיר. ורבי שמעון מטהר,** וקאי אריישא, דהינו אשר נקרע מעצמו, כיון שנכרי אסור לאכלו, שמזהזרין על איבר מן החי, דכתיב (ויקרא יא, לד): "מכל האכל